

Republika Federalna Niemiec a kwestia imigrancka

biuletyn niemiecki

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Numer 59, październik 2015

www.csm.org.pl

Dr Maria Skóra

Socjolog, ekonomistka. Ekspertka w projektach Fundacji im. Friedricha Eberta, Fundacji im. Heinricha Boella, Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych. Aktualnie współpracowniczka Humboldt-Viadrina Governance Platform w Berlinie.

Zdaniem Amnesty International, dzisiejsza dynamika migracji jest największym kryzysem uchodźczym, jakiego świat doświadcza od czasów II wojny światowej. Na poziomie UE trudność stanowi brak spójnej polityki wobec uchodźców oraz przepisów prawa niezbędnych do jej realizacji – poszczególne kraje kierują się przede wszystkim własnymi interesami. Problem ten stał się obecnie jednym z najważniejszych, z którymi musi się zmierzyć Europa.

W kontekście Niemiec należy zauważyć, że kwestia imigrancka to nie tylko doraźny kryzys, lecz także przyczynek do ogólnej debaty nad kondycją państwa oraz jego przyszłej strategii rozwoju.

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

2

Od kilku miesięcy Unia Europejska obserwuje wzmożone próby przedostania się na jej terytorium uchodźców, przede wszystkim z ogarniętej wojną domową Syrii, ale do krajów Europy Zachodniej starają się także przedrzeć uciekinierzy z Afganistanu, Sudanu czy odległych krajów Azji. Na północ wyruszają ponadto emigranci z krajów bałkańskich. Zdaniem Amnesty International dzisiejsza dynamika migracji jest największym kryzysem uchodźczym, jakiego świat doświadcza od II wojny światowej¹. Stąd też apele, by społeczność międzynarodowa podjęła zdecydowane działania.

Niesymetryczne zaangażowanie krajów trzecich w pomoc imigrantom oraz negatywne skutki niekoordynowania napływu ludności do Europy zmusiły Unię do podjęcia konkretnych kroków. W lipcu jej liderzy zdecydowali się na relokację 40 tys. uchodźców z Grecji i Włoch, które to państwa – z racji geograficznego położenia – w największym stopniu borykają się z problemem gwałtownego napływu

uciekierców. Solidarystyczny plan zakładał równomierną przydzielenie imigrantów do krajów członkowskich UE².

W dotychczasowych negocjacjach największą ich liczbę zgodziły się przyjąć Niemcy oraz Francja; kraje takie jak Polska, Holandia czy Hiszpania przystały na kwoty minimalne, a Wielka Brytania, Węgry, Austria czy Dania nie zdecydowały się na przyjęcie jakichkolwiek uchodźców³.

Tymczasem liczba docierających na Kos czy Lampedusę codziennie rośnie. Wydaje się, że na poziomie unijnym problem stanowi brak spójnej polityki wobec uchodźców oraz przepisów prawa niezbędnych do jej realizacji – poszczególne kraje kierują się przede wszystkim własnymi interesami.

1 Staatsversagen: Amnesty spricht von schlimmster Flüchtlingskrise seit dem Zweiten Weltkrieg, Spiegel Online z 15.06.2015 spiegel.de/politik/ausland/amnesty-international-in-der-fluechtlingskrise-versagt-a-1038839.html (dostęp: 18.08.2015).

2 Valentina Pop, European Union Falls Short of Target for Relocating Refugees, The Wall Street Journal online z 20.07.2015, wsj.com/articles/european-union-falls-short-of-target-for-relocating-refugees-1437418321 (dostęp: 18.08.2015).

3 The Dutch agree to take 2,047 refugees under EU relocation plan, DutchNews.nl z 21.07.2015, dutchnews.nl/news/archives/2015/07/the-dutch-agree-to-take-2047-refugees-under-eu-relocation-plan/ (dostęp: 18.08.2015).

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

3

Niemcy a polityka „multikulti”

Różnorodność etniczna i kulturowa zawsze była elementem niemieckiej rzeczywistości. Do rozwoju niemieckiej kultury i gospodarki przyczyniła się np. społeczność żydowska (przed tragedią Holocaustu); już w latach 20. XX w. w Niemczech obecni byli Turcy, wówczas także zawiązała się społeczność polskich migrantów zarobkowych (historia Związku Polaków w Niemczech także sięga lat 20.). Hitlerowski reżim ze swoją obsesją na punkcie czystości rasy nastawiony był jednak na zniszczenie tej wielowiekowej różnorodności.

Poczucie winy za wydarzenia II wojny światowej odcisnęło trwałe piętno na odradzającym się w duchu demokratycznym i wolnościowym państwie niemieckim. W pierwszych powojennych latach na terenach Niemiec przebywały setki tysięcy osób, które w związku z nową sytuacją geopolityczną w Europie nie decydowały się na powrót do krajów pochodzenia. Repatriacja ze strefy radzieckiej do krajów satelickich Moskwy przebiegła najszybciej – w sposób przymusowy. Przyszłość tzw. displaced persons, które znalazły się później pod

opieką państwa zachodnioniemieckiego, była jednak bezpieczna – RFN zobowiązała się do nieudziału ekstradycji do krajów, gdzie z powodu przekonań politycznych bezpieczeństwo obywateli byłoby zagrożone. Już w konstytucji RFN z 1949 r. znalazł się zapis o prawie do azylu osób prześladowanych. Co więcej, odbudowa powojennych Niemiec nie udałaby się, gdyby nie wysiłek Gastarbeiterów (z niem. pracowników gościnnych), bez których też późniejszy niemiecki Wirtschaftswunder (cud gospodarczy) nigdy by się nie ziścił. RFN podpisywała bowiem umowy o przyjmowaniu pracowników – pierwszą już w 1955 r. z Włochami, następnie z Hiszpanią i Grecją (1960), Turcją (1961), Marokiem i Koreą Południową (1963), Portugalią (1964), Tunezją (1965) i Jugosławią (1968). Społeczną konsekwencją osiedlenia się tych głównie młodych mężczyzn było sprowadzanie do Niemiec ich rodzin, co umożliwiono na początku lat 70., w wyniku progresywnych reform społecznych gabinetu Willy’ego Brandta⁴. Z tą etniczną różnorodnością

4 Reiner Klingholz, Franziska Woellert, Neue Potenziale Zur Lage der Integration in Deutschlands, Berlin-Institut für Bevölkerung und Entwicklung, Juni 2014, s. 9–12, berlin-institut.org/fileadmin/user_upload/Neue_Potenziale

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

4

Niemiec nie chciała się później pogodzić konserwatywno-liberalna koalicja i w 1983 r. rozpoczęła akcję finansowego wsparcia powrotu imigrantów do krajów ich pochodzenia⁵, jednak bez powodzenia. Co więcej, Niemcy udzielali też schronienia Irańczykom, Palestyńczykom, Wietnamczykom, uciekinierom z bloku wschodniego czy uciekającym przed wojną na Bałkanach.

Warto wspomnieć, że doświadczenie uchodźstwa było także udziałem blisko 12 mln Niemców wysiedlonych ze Śląska, Pomorza czy Prus Wschodnich po upadku III Rzeszy. Dramat tych „wypędzonych” (choć określenie to niekiedy budzi kontrowersje) przesądził o losie wielu niemieckich rodzin. Od lat 50. z Polski czy ówczesnego ZSRR emigrowali do Niemiec (Zachodnich) także tzw. Spätaussiedler (osoby o niemieckim pochodzeniu zamieszkujące poza krajem)⁶. Wreszcie

duży (jednokierunkowy) ruch ludności miał miejsce także w okresie istnienia dwóch niemieckich państw i po upadku muru berlińskiego.

Można się zastanawiać, na ile idea „multikulti” (wielokulturowości) i niemieckie zaangażowanie w pomoc humanitarną są próbami zadośćuczynienia zbrukanej przez reżim narodowo-socjalistyczny kulturze różnorodności i demokracji. Niezależnie jednak od motywacji około 19 proc. mieszkańców w Niemczech nie jest etnicznymi Niemcami, z czego prawie połowa to obcokrajowcy (imigranci, azylanci), a ponad 50 proc. to osoby z niemieckim paszportem, ale o świeżej historii migracji (tj. najdalej jedno pokolenie)⁷.

Przełom lat 80. i 90. był szczytowy pod względem napływu imigrantów do Niemiec i liczby wniosków o azyl. Pojawiła się wobec tego konieczność zreformowania

/Neue_Potenziale_online.pdf (dostęp: 18.08.2015).

5 Sarah Maria Brech, CDU und Kohl – erst Heimschicker dann Integrierer, die Welt-online z 2.08.2013, welt.de/politik/deutschland/article118643664/CDU-und-Kohl-erst-Heimschicker-dann-Integrierer.html (dostęp: 18.08.2015).

6 Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, Migration nach Deutschland, Spätaussied-

ler,bamf.de/DE/Migration/Spätaussiedler/spätaussiedler-node.html (dostęp: 18.08.2015).

7 Reiner Klingholz, Franziska Woellert, Neue Potenziale Zur Lage der Integration in Deutschlands, Berlin-Institut für Bevölkerung und Entwicklung, Juni 2014, s. 17, berlin-institut.org/fileadmin/user_upload/Neue_Potenziale/Neue_Potenziale_online.pdf (dostęp: 18.08.2015).

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

5

i zaostrzenia dotychczas otwartej polityki migracyjnej tego kraju. Do jej filarów należą: Asylkompromiss z 1992 r., a później reformy przepisów imigracyjnych z początku XXI w., wynikających z poszerzenia UE oraz realizacji założeń strefy Schengen⁸. Konstytucja dzisiejszej RFN gwarantuje prawo do azylu uchodźcom politycznym, tj. osobom pochodzącym z krajów, gdzie stwierdzone jest występowanie prześladowań z powodów politycznych i łamanie praw człowieka. Istnieje lista państw „bezpiecznego pochodzenia” (np. kraje UE, Norwegia, Szwajcaria, niektóre kraje bałkańskie i afrykańskie), wobec czego ich obywatele nie mają prawa do azylu. Teoretycznie także ubiegający się o azyl powinni wnioskować o niego w kraju przyjazdu (tzw. Rozporządzenie Dublin II) – w praktyce jednak składają wnioski do wybranych krajów. W pierwszej połowie 2015 r. do niemieckich władz wpłynęło

8 Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, Migration nach Deutschland, Asyl und Flüchtlingsschutz, Asylverfahren, Entwicklung des deutschen Asylrechts, Entwicklungen ab 1992, bamf.de/DE/Migration/AsylFluechtlinge/Asylverfahren/EntwicklungAsylrecht/Entwicklungen1992/entwicklungen-1992-node.html (dostęp: 18.08.2015).

prawie 180 tys. wniosków o azyl. Dla porównania: od 2004 r. liczba złożonych co roku wniosków nie przekraczała 55 tys. – wyraźna zwyżka zaczęła się w roku 2012 (77 651)⁹. Rok 2015 ma zatem wielką szansę okazać się rekordowym – Niemcy niezmiennie od kilku lat są wszak drugim najpopularniejszym kierunkiem migracji na świecie (zaraz po USA)¹⁰.

Wrogość wobec obcych

W napływie imigrantów oraz rosnącej wielokulturowości niemieckiego społeczeństwa niektórzy widzą nie szansę na sprostanie wyzwaniom demograficznym, lecz zagrożenie dla dobrobytu państwa.

9 Das Statistik-Portal, Anzahl der Asyl-anträge (insgesamt) in Deutschland von 1995 bis 2015, de.statista.com/statistik/daten/studie/76095/umfrage/asylantraege-insgesamt-in-deutschland-seit-1995/ (dostęp: 18.08.2015).

10 Dario Sarmadi, Deutschland beliebtestes Einwanderungsland nach den USA, EurActive.de z 02.12.2014, euractiv.de/sections/euinnenpolitik/deutschland-beliebtestes-einwanderungsland-nach-den-usa-310474?__utma=1.798510056.1421433860.1421433860.1421433860.1&__utmb=1.3.9.1421433860&__utmc=1&__utmx=&__utmz=1.1421433860.1.1.utmcsr=google|utmccn=(organic)|utmcmd=organic|utmctr=(not%20provided)&__utmv=&__utmk=88158747 (dostęp: 12.02.2015).

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

6

Krytycy zjawiska często posługują się argumentem o napływie Wirtschaftsflüchtlinge (tzw. migrantów ekonomicznych), których motywacje wynikają z chęci poprawy swojej sytuacji życiowej, np. poprzez znalezienie lepszej pracy. Gorszym zarzutem jest uprawianie Sozialtourismus (turystyki socjalnej), której jedynym celem jest wykorzystanie hojnego systemu pomocy społecznej państwa-gospodarza. Retoryka ta nie jest nowa – pochodzi z lat 80., czyli pierwszej wielkiej fali migracji do Niemiec, czy z czasów zjednoczenia, kiedy turystami socjalnymi nazywani byli Niemcy wschodni przeprowadzający się na Zachód¹¹.

Wówczas napływ imigrantów pozaeuropejskich wyzwał też akty agresji i terroru. Sytuację udało się jednak uspokoić i kolejne dekady upłynęły w RFN na celebrowaniu polityki „multikulti”.

W ostatnich miesiącach znów wzrosły w Niemczech nastroje ksenofobiczne. Przestrzeń internetowa stała się areną

11 Sozialtourist, Armutswanderer, Wirtschaftsfluechtling, die Welt online z 14.01.2014, welt.de/newsticker/dpa_nt/infoline_nt/thema_nt/article123856628/Sozialtourist-Armutswanderer-Wirtschaftsfluechtling.html (dostęp: 18.08.2015).

wymiany poglądów na temat obecności uchodźców w Niemczech. Warto zauważyć, że w niektórych negatywnych komentarzach pobrzmiewają echa znanej retoryki ruchu PEGIDA (Patriotów Europy przeciw Islamizacji Zachodu), takie jak ostrzeżenia przed Lügenpresse – mediami systemowymi wykonującymi posłusznie polecenia ekipy rządzącej¹². Ale problem wrogości wobec imigrantów nie ograniczył się do Internetu. Niemcy po raz kolejny stanęły w obliczu aktów bezpośredniej przemocy – zaczęły płonąć obiekty, w których zamieszkują uchodźcy¹³.

W marcu br. z powodu anonimowych pogróżek i bierności władz centralnych z funkcji ustąpił chcący przyjąć 40

12 Stefan Lauer, Die Reaktionen auf den Flüchtlings-Kommentar der ARD nach Dummheit sortiert, VICE Deutschland, 06.08.2015, vice.com/de/read/die-reaktionen-auf-den-fluechtlings-kommentar-der-ard-nach-dummheit-sortiert-665 (dostęp: 18.08.2015); Stefan Niggemeier, Mit Lügen gegen die „Lügenpresse“: Pegida fälscht Spiegel Online – Überschrift, 16.08.2015, stefan-niggemeier.de/blog/21952/mit-luegen-gegen-die-luegenpresse-pegida-faelscht-spiegel-online-ueberschrift/ (dostęp: 18.08.2015).

13 Erneut Brand in Mehrfamilienhaus mit Fluechtlingen, die Welt online z 08.08.2015, welt.de/regionales/nrw/article144968547/Erneut-Brand-in-Mehrfamilienhaus-mit-Fluechtlingen.html (dostęp: 18.08.2015).

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

7

uchodźców burmistrz Troeglitz¹⁴. Do zuchwałego ataku doszło we Freitalu w Saksonii – auto lokalnego polityka zaangażowanego w pomoc uchodźcom zostało wysadzone w powietrze, wcześniej otrzymywał on anonimowe pogroźki¹⁵. W Jamel (Meklemburgia – Pomorze Wschodnie) podpalono stodołę małżeństwa artystów od lat zaangażowanych w walkę z radykalną prawicą¹⁶. Środowiska skrajnie prawicowe poczynają sobie coraz odważniej – atakują miejsca zamieszkania azylantów oraz grożą kolejnym

politykom¹⁷. Przeciwnicy otwartej polityki migracyjnej Niemiec stosują także strategię uprzykrzenia życia swoim adwersarzom. Publicysta i prawnik Heinrich Schmitz stał się np. ofiarą intrygi – ktoś, podszywając się pod niego, zadzwonił na policję i zgłosił morderstwo własnej żony¹⁸. Co istotne, dwa tygodnie wcześniej Schmitz zaproponował wprowadzenie zakazu organizowania demonstracji o charakterze wrogim obcokrajowcom w okolicy miejsc zbiorowego zakwaterowania imigrantów¹⁹.

Wyjątkową aktywnością wykazuje się NDP (Narodowodemokratyczna Partia Niemiec) – główny organizator akcji przeciwko osiedlaniu migrantów, np. Nein zum Heim, polegających przede wszystkim na

14 German mayor quits after 3-month anti-asylum campaign, Deutsche Welle z 09.03.2015, dw.com/en/german-mayor-quits-after-3-month-anti-asylum-campaign/a-18303888 (dostęp: 18.08.2015); German refugee house fire: 'We're being threatened,' says Tröglitz official, Deutsche Welle z 06.04.2015, dw.com/en/german-refugee-house-fire-were-being-threatened-says-tr%C3%B6glitz-official/a-18363279 (dostęp: 18.08.2015).

15 Tom Porter, Germany: Pro-immigration politician's car blown up by 'far-right terrorists', International Business Times z 27.07.2015, ibtimes.co.uk/germany-pro-immigration-politicians-car-blown-by-far-right-terrorists-1512811 (dostęp: 18.08.2015).

16 Nach Brand: Ehepaar bekommt Polizeischutz, ndr.de z 18.08.2015, ndr.de/nachrichten/mecklenburg-vorpommern/Scheune-vom-Ehepaar-Lohmeyer-in-Jamel-abgebrannt,jamel196.html (dostęp: 18.08.2015).

17 Matthias Meisner, Neonazis und 'besorgte Bürger' gegen Flüchtlingsheime, der Tagesspiegel online z 07.03.2015, tagesspiegel.de/politik/attacken-und-proteste-in-gera-freital-hoyerswerda-neonazis-und-besorgte-buerger-gegen-fluechtlingsheime/11472054.html (dostęp: 18.08.2015).

18 Vanessa Steinmetz, Blogger kapituliert vor Rechten: Im Moment bin ich verstummt, Spiegel Online z 10.08.2015, spiegel.de/kultur/gesellschaft/blogger-heinrich-schmitz-warum-er-vor-rechten-kapituliert-a-1047545.html (dostęp: 18.08.2015).

19 Heinrich Schmitz, Friede, Freude, Freital?, The European z 11.07.2015, theeuropean.de/heinrich-schmitz/10386-rassistische-hetze-in-sachsen (dostęp: 18.08.2015).

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

8

obklejaniu przestrzeni publicznej wrogimi hasłami czy dewastowaniu obiektów przygotowanych, by przyjąć uchodźców. Kwestie imigranckie aktywizują politycznie zmarginalizowaną partię o konotacjach neonazystowskich, a dodatkowo ożywiają środowiska „zatroskanych obywateli” związane z ruchem PEGIDA, znów skandujące hasło „Wir sind das Volk” na antyazylanckich demonstracjach. Jedną z nich zgromadziła we wspomnianym Freitalu 1,5 tys. osób²⁰. Demonstracje odbywały się też w innych miastach, ale nie są one tak liczne.

Kultura powitania i otwartości

Spółeczeństwo niemieckie stara się jednak przeciwważyć akty terroru i nienawiści radykalnych grup poprzez budowanie tzw. welcome culture – kultury powitania i otwartości. Szokującą formę nadał swojemu rozczarowaniu bierną polityką

20 Matthias Meisner, Neonazis und 'besorgte Bürger' gegen Flüchtlingsheime, der Tagesspiegel online z 07.03.2015, tagesspiegel.de/politik/attacken-und-proteste-in-gera-freital-hoyerswerda-neonazis-und-besorgte-buerger-gegen-fluechtlingsheime/11472054.html (dostęp: 18.08.2015).

Europy kolektyw artystyczny Zentrum für Politische Schönheit, ogłaszając plan ekshumacji ciał uchodźców, którzy zginęli w drodze do Europy, i sprowadzenia ich do Niemiec, by znów je pochować. Doszło tylko do jednego takiego pochówku²¹, ale marsz w ramach akcji Umarli nadchodzą (Die Toten kommen)²² zgromadził około 5 tys. osób, które ustawiły dookoła Reichstagu 100 krzyży²³.

Mniej spektakularne działania podejmują osoby prywatne. Coraz popularniejsze stało się organizowanie pomocy mieszkaniowej dla imigrantów. Powstała inicjatywa Flüchtlinge willkommen zajmuje się np. gromadzeniem informacji o dostępnych pokojach do wynajęcia i koordynacją wprowadzania do nich nowych lokatorów-

21 Hannah Lühmann, Ist-das-eine-Beerdigung-Oder-ein-Event, die Welt online z 16.06.2015, welt.de/kultur/article142612002/ist-das-eine-Beerdigung-Oder-ein-Event.html (dostęp: 18.08.2015).

22 Strona oficjalna akcji: politicalbeauty.de/toten.html (dostęp: 18.08.2015).

23 Marius Münstermann, Robert Ackermann, Thies Schnack, Künstler tragen Flüchtlingsleiche zu Grabe: Die Protest-Beerdigung, Spiegel Online z 16.06.2015, spiegel.de/panorama/gesellschaft/zentrum-fuer-politische-schoenheit-beerdigt-fluechtlinge-in-berlin-a-1039063.html (dostęp: 18.08.2015).

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

9

imigrantów²⁴. Działania takie podejmują także rodziny posiadające własne mieszkania²⁵, a nawet emeryci²⁶. Do grona wspierających imigrantów dołączył także Till Schweiger, aktor i producent, który chce zbudować „modelowy obóz dla uchodźców”, ze szczególnym naciskiem na opiekę nad dziećmi²⁷. Życzliwością wykazali się również mieszkańcy Berlina – uchodźcom koczującym w upale pod lokalnym urzędem ds. zdrowia i polityki społecznej przynosili wodę i prowiant²⁸.

Wedle przeprowadzonego przez telewizję ARD w lipcu br. sondażu wciąż większość respondentów jest zdania, że nie należy

ograniczać liczby przyjmowanych uchodźców, choć odsetek ten stopniowo maleje w ciągu ostatniego pół roku. Kryteria przyjmowania uchodźców wydają się słuszne: wojna, prześladowania na tle religijnym czy politycznym; mniejsze zrozumienie budzi migracja zarobkowa. Największy sceptycyzm mieszkańcy Niemiec wykazują wobec polityków – połowa badanych wyraziła opinię, że podejmowane działania są niewystarczające oraz że konieczne jest dopracowanie przepisów prawnych²⁹. Wydaje się zatem, że niemieckie społeczeństwo dostrzega systemowe źródła problemów polityki migracyjnej.

Globalne problemy, lokalne strategie

Uchodźcy pochodzący z różnych kultur w Niemczech stłoczeni są w obozach – a to czasem doprowadza do konfliktów³⁰.

24 Strona domowa inicjatywy: fluechtlinge-willkommen.de/ (dostęp: 18.08.2015).

25 Benjamin von Brackel, Drei Monate mit Fridah, Frankfurter Allgemeine Online z 18.08.2015, faz.net/aktuell/gesellschaft/menschen/private-hilfe-berliner-paar-nimmt-fluechtling-auf-13730466.html (dostęp: 18.08.2015).

26 Özlem Gezer, Fremdenzimmer, der Spiegel, 04.07.2015, spiegel.de/spiegel/print/d-135800952.html (dostęp: 18.08.2015).

27 Stephan Speicher, Nichts Träumerischeres, Zeit Online z 06.08.2015, zeit.de/2015/32/til-schweiger-fluechtlingsheim-kaserne-harz (dostęp: 18.08.2015).

28 Berliner helfen hitzegeplagten Flüchtlingen, Süddeutsche Zeitung Online z 08.08.2015, sueddeutsche.de/politik/berliner-helfen-hitzegeplagten-fluechtlingen-1.2600678 (dostęp: 18.08.2015).

29 Immer mehr Deutsche wollen Einwanderung begrenzen, Zeit Online z 30.08.2015, zeit.de/politik/deutschland/2015-07/fluechtlingspolitik-umfrage-ard-deutschlandtrend-aufnahme-grenze (dostęp: 18.08.2015).

30 Polizisten schießen bewaffneten Flüchtling nieder, T-Online Nachrichten z

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

10

Państwo stara się wychodzić temu naprzeciw, organizuje np. podstawowe kursy językowe, jednak opieka nad uchodźcami wymaga systemowego działania, a nie doraźnych środków. Związek niemieckich gmin i miast już zwrócił się więc do władz federalnych o wygoszparowanie większych nakładów finansowych na ten cel oraz zaapelował o skrócenie czasu rozpatrywania wniosków o udzielenie azylu³¹.

Na poziomie krajów związkowych widać jednak różnice podejścia do imigrantów. Władze Hamburga przyjęły wyjątkowo aktywną postawę w niesieniu pomocy

uchodźcom – przygotowały dla nich prawie 23 tys. miejsc w 87 obiektach³². Także w Badenii-Wirtembergii energicznie przystąpiono do ich kwaterowania, m.in. w obiektach szkoleniowych korporacji IBM czy na terenach targowych w Karlsruhe³³. Dolna Saksonia zdecydowała się zaś przyjąć tylko kobiety i dzieci z obszarów opanowanych przez bojowników Państwa Islamskiego³⁴. Wątpliwości wzbudza jednak zasada przydzielania kwot uchodźców poszczególnym regionom. Do tej pory relokacja przybywających imigrantów odbywała się wedle algorytmu Königsteiner Schlüssel, tj. przeliczeń wpływów podatkowych w stosunku do liczby mieszkańców. Z problemami borykają się

02.08.2015, t-online.de/nachrichten/panorama/kriminalitaet/id_74921484/bonn-polizisten-schiessen-mit-messerbewaffneten-fluechtling-nieder.html (dostęp: 18.08.2015); Flüchtlingsunterkunft in Bayern wird geräumt, Zeit Online z 27.07.2015, zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-07/mainstockheim-fluechtlingsunterkunft-geraeumt (dostęp: 18.08.2015); Streit-zwischen-Fluechtlingen-und-Sicherheitsdienst, die Welt online z 07.08.2015, welt.de/regionales/berlin/article144957754/Strait-zwischen-Fluechtlingen-und-Sicherheitsdienst.html (dostęp: 18.08.2015).

31 Kommunen wollen mehr Geld für Flüchtlingspolitik, Zeit Online z 01.08.2015, zeit.de/politik/deutschland/2015-08/fluechtlinge-kommunen-koordination-task-force-fluechtlingspolitik (dostęp: 18.08.2015).

32 Philipp Woldin, Hamburg stellt neuen Fluechtlingsrekord auf, die Welt online z 07.08.2015, welt.de/regionales/hamburg/article144951396/Hamburg-stellt-neuen-Fluechtlingsrekord-auf.html (dostęp: 18.08.2015).

33 Fluechtlinge auf Matratzen in Messehalle einquartiert, die Welt online z 09.08.2015, welt.de/regionales/baden-wuerttemberg/article144968977/Fluechtlinge-auf-Matratzen-in-Messehalle-einquartiert.html (dostęp: 18.08.2015).

34 Krieg im Irak und Syrien: Niedersachsen will traumatisierte IS-Opfer aufnehmen, Spiegel Online z 31.07.2015, spiegel.de/politik/deutschland/is-niedersachsen-will-trauma-opfer-aus-dem-irak-aufnehmen-a-1046122.html (dostęp: 18.08.2015).

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

11

jednak duże miasta, gdzie gęstość zaludnienia jest wysoka, a zasób lokali mieszkalnych niewystarczający³⁵. Stąd propozycja, by uchodźców osiedlać na terenach wiejskich lub depopulujących się, w szczególności we wschodnich Niemczech³⁶. Taki koncept spotkał się z negatywną reakcją władz krajów związkowych³⁷. Szczególnie w Saksonii sytuacja jest trudna, gdyż obok ciągłego zagrożenia atakami ze strony skrajnej prawicy kraj nie radzi sobie z organizacją miejsc pobytowych i opieki nad uchodźcami, brakuje infrastruktury sanitarnej, lekarzy, a także pożywienia³⁸.

35 Debatte um Verteilung von Flüchtlingen, die Welt online z 08.08.2015, welt.de/regionales/rheinland-pfalz-saarland/article144976889/Debatte-um-Verteilung-von-Fluechtligen.html (dostęp: 18.08.2015).

36 Mehrheit für Ansiedlung von Flüchtlingen auf dem Land, Zeit Online z 22.06.2015, zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-07/fluechtlinge-deutschland-verteilung-umfrage (dostęp: 18.08.2015).

37 BAMF-Chef gegen mehr Flüchtlinge im Osten, Zeit Online z 04.08.2015, zeit.de/politik/deutschland/2015-08/fluechtlingspolitik-bundesamt-fuer-migration-und-fluechtlinge-unterbringung-osten-deutschland (dostęp: 18.08.2015).

38 50 Quadratmeter für 34 Menschen, Zeit Online z 06.08.2015, zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-

Obóz namiotowy w Dreźnie media określiły mianem katastrofy humanitarnej³⁹. Landy wschodnie oraz Bawaria chcą zamiast w integrację inwestować w budowę ośrodków pobytu tymczasowego dla imigrantów mających nikłe szanse otrzymania azylu, oczekujących na deportację⁴⁰. Widoczne jest zatem wewnętrzne zróżnicowanie interesów i decyzji na poziomie regionalnym.

Niemieccy politycy wobec polityki migracyjnej

Wydaje się, że niemieccy politycy nie radzą sobie z problemem napływu uchodźców. Angela Merkel już poniosła wizerunkową

08/dresden-fluechtlinge-unterkuenfte-zeltstadt/seite-2 (dostęp: 18.08.2015).

39 Kritik an Dresdner Zeltstadt hält an, MDR Mediathek z 11.08.2015, mdr.de/mediathek/fernsehen/video289676_zc-7931f8bf_zs-2d7967f4.html (dostęp: 18.08.2015); Im Camp wird unser Grundgesetz nicht eingehalten, Zeit Online z 6.08.2015, zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-08/dresden-zeltstadt-fluechtlinge-medizinische-versorgung (dostęp: 18.08.2015).

40 Auch Sachsen plant Abschiebecamp für Asylbewerber, Zeit Online z 04.08.2015, zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-08/fluechtlinge-aufnahmeeinrichtungen-sachsen-bayern-balkan (dostęp: 18.08.2015).

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

12

porażkę na spotkaniu z młodzieżą w Rostocku, gdzie musiała stawić czoło dramatowi palestyńskiej dziewczynki zagrożonej deportacją do Libanu,⁴¹ która ze łzami w oczach pytała o swoją przyszłość. Aktualnie nagłą kwestią jest reforma prawa imigracyjnego, która powinna przynieść rozwiązanie dwu problemów: zdefiniować na nowo, kto może ubiegać się o azyl w RFN (chodzi głównie o zaostrenie zasad przyjmowania uchodźców i spowolnienie napływu tzw. migrantów ekonomicznych na rzecz migrantów wykwalifikowanych lub dzieci), oraz zapewnić środki skutecznej integracji imigrantów zarówno w wymiarze kulturowym (nauka języka i adaptacja), jak i ekonomicznym (edukacja, aktywizacja zawodowa)⁴². Jak do tej pory nie udało się

osiągnąć konsensusu, a reforma ujawniła rozbieżności zdań nie tylko koalicjantów, lecz także państw członkowskich Unii. Była przewodnicząca Bundestagu Rita Süsmuth (Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna – CDU) skrytykowała kanclerz, przypominając o 14-letniej blokadzie własnego projektu reformy⁴³. Wobec propozycji przedstawionej przez koalicję nieprzejednany opór wyraża Unia Chrześcijańsko-Społeczna w Bawarii (CSU) – opowiada się przeciwko utrzymaniu dotychczasowego tempa przyjmowania uchodźców, wnioskuje o zaostrenie przepisów pozwalających na pobyt i kwestionuje wysokość zasiłków⁴⁴. W ramach koalicji pojawiają się także spory o tzw. niebieską kartę: CDU, wspierane przez Zielonych, opowiada się za ułatwieniami dla szczególnie dobrze wykwalifikowanych imigrantów, co Socjaldemokratyczna Partia Niemiec (SDP)

41 So nah, dass es weh tut, Zeit online z 16.07.2015, zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-07/angela-merkel-fluechtlingsmaedchen-buergerdialog-fluechtlingspolitik (dostęp: 18.08.2015); Tobias Dorfer, Muttitag in Rostock, Zeit online z 16.07.2015, blog.zeit.de/teilchen/2015/07/16/angela-merkel-fluechtlings-muttitag-in-rostock/ (dostęp: 18.08.2015).

42 Steffen Dobbert, Lenz Jacobsen, Maria Exner, Was ein Einwanderungsgesetz braucht, Zeit online z 13.08.2015, zeit.de/feature/einwanderungsgesetz-deutschland-asylbewerber-zuwanderung (dostęp: 18.08.2015).

43 Süsmuth wirft Merkel Versäumnisse vor, die Zeit online z 07.08.2015, zeit.de/politik/deutschland/2015-08/fluechtlingspolitik-angela-merkel-cdu-kritik-rita-suessmuth (dostęp: 18.08.2015).

44 Seehofer sperrt sich gegen Einwanderungsgesetz, die Zeit online z 02.08.2015, zeit.de/politik/deutschland/2015-08/seehofer-csu-einwanderungsgesetz-fluechtlinge (dostęp: 18.08.2015).

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

13

uważa za niesprawiedliwe⁴⁵. Zgody nie ma także wobec uznania wszystkich krajów bałkańskich za państwa bezpiecznego pochodzenia. Problem ten jest powodem różnic poglądów w obozie socjaldemokratów: oddanie pola w tej kwestii byłoby – zdaniem Larsa Castelluci, wiceprzewodniczącego struktur SDP w Badenii-Wirtembergii – niepotrzebnym ustępstwem wobec twardogłowej polityki CSU i uczyniłoby z lewicy zbędną frakcję⁴⁶.

Dylematy Niemiec

„Kryzys uchodźczy” wywołał w Niemczech kilka nowych problemów. Jednym z nich jest wybuch prawicowego ekstremizmu i przemocy⁴⁷. Warto przy tym zwrócić uwagę na dwie sprawy. Po pierwsze,

atakującymi są osoby młode. W Saksonii-Anhalt sześciu chłopaków w wieku od 15 (sic!) do 20 lat obrzuciło kamieniami noclegownię dla uchodźców Czerwonego Krzyża⁴⁸, w Hoyerswerdzie taki obiekt został zamalowany nazistowskimi symbolami przez 20–30-latków⁴⁹. Po drugie, najbrutalniejsze akty przemocy miały miejsce na wschodzie Niemiec. Ataki na uchodźców przez środowiska wprawdzie marginalne, ale aktywne budzą najgorsze skojarzenia. Hans-Dietrich Genscher, były minister spraw zagranicznych, przyrównał je do nazistowskiego terroru wobec Żydów⁵⁰.

Kolejny problem następcza kontrolowanie samego procesu migracji. Komu przyznawać azyl? Czy wystarczającym kryterium przyznania azylu jest znajomość

45 Parteien streiten über Blue Card für hochqualifizierte Flüchtlinge, die Zeit online z 04.08.2015, zeit.de/politik/deutschland/2015-08/fluechtlinge-deutschland-bleiberecht-blue-card-debatte (dostęp: 18.08.2015).

46 Gabriel-knickt-in-Fluechtlingsdebatte-ein, die Welt online z 07.08.2015, welt.de/regionales/baden-wuerttemberg/article144957227/Gabriel-knickt-in-Fluechtlingsdebatte-ein.html (dostęp: 18.08.2015).

47 Verfassungsschutz warnt vor Eskalation rechter Gewalt, Zeit Online z 05.08.2015, zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-08/fluechtlingsheime-anstieg-angriffe-rechtsextreme (dostęp: 18.08.2015).

48 Jugendliche werfen Steine auf Helfer an Flüchtlingsquartier, Zeit Online z 19.07.2015, zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-07/fluechtlingsheim-halberstadt-steine-helfer (dostęp: 18.08.2015).

49 Nazis randalieren in Hoyerswerda, Neues Deutschland online z 07.03.2015, neues-deutschland.de/artikel/964086.nazis-randalieren-in-hoyerswerda.html (dostęp: 18.08.2015).

50 Flüchtlingsheim-Attacken erinnern Genscher an NS-Zeit, Zeit Online 05.08.2015, zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-08/asylbewerber-fluechtlingsheime-gewalt-hans-dietrich-genscher (dostęp: 18.08.2015).

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

14

języka niemieckiego czy posiadanie pracy? Co z dziećmi i młodzieżą, które już chodzą do niemieckich szkół i nie znają innego życia niż to w Niemczech? Padła pojednawcza propozycja, by rodziny imigrantów bez szans na otrzymanie azylu, a które zdecydują się na wyjazd, nagradzać premią⁵¹ – jak jednak śledzić ich późniejsze losy i weryfikować uprawnienia, jeśli znów próbują dostać się do Niemiec?

Rozpatrując problem szerzej, należy zastanowić się, jak w sposób długotrwały i zrównoważony wpływać na sytuację w krajach, z których pochodzi największa liczba imigrantów. Zdaniem niemieckiej lewicowej partii die Linke problem uchodźców należy rozwiązać poprzez inwestowanie w tamtych regionach (szczególnie na Bałkanach), w ten sposób bowiem zmniejszy się motywacje tamtejszej ludności do migracji⁵². Taki jest

też kierunek myślenia Unii Europejskiej, która chce kierować do Afryki środki na pomoc rozwojową, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia lokalnych gospodarek: tworzenia miejsc pracy, systemów edukacji zawodowej, inwestowania w młodych ludzi⁵³. Ponieważ plany te dopiero zostały poddane pod dyskusję, nie należy się spodziewać szybkich rozwiązań.

Jednocześnie w Niemczech wybrzmiewają opinie, że napływ imigrantów może być dla tego kraju zbawienny, bo dynamika procesów demograficznych nie wskazuje na łatwą zastępowalność pokoleń, a niemiecka gospodarka potrzebuje siły roboczej. Integracja przez rynek pracy może więc okazać się kluczowym narzędziem zażegnania ryzyk związanych z napływem imigrantów⁵⁴.

51 Anstieg der Asylanträge: Prämie soll Flüchtlinge zur Rückkehr bewegen, der Spiegel Online z 30.07.2015, <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/fluechtlinge-praemie-soll-asylbewerber-zur-rueckkehr-bewegen-a-1046049.html> (Dostęp: 18.08.2015)

52 Karsten Kammholz, Linke-will-deutsche-Entwicklungshilfe-fuer-Balkan, die Welt online z 08.08.2015, welt.de/politik/deutschland/article144963902/Li

nke-will-deutsche-Entwicklungshilfe-fuer-Balkan.html (dostęp: 18.08.2015).

53 Entwicklungsminister fordern Job-Programm für Afrika, die Zeit Online z 31.07.2015, zeit.de/politik/ausland/2015-07/fluechtlinge-jobprogramm-entwicklungsminister (dostęp: 18.08.2015).

54 Elisabeth Niejahr, Das Schweigen der Sozialexperten ist ärgerlich, Zeit Online z 07.08.2015, zeit.de/gesellschaft/zeitgeschehen/2015-08/fluechtlinge-sozialsysteme-einwanderung-renten (dostęp: 18.08.2015); Sie wollen keine

REPUBLIKA FEDERALNA NIEMIEC A KWESTIA IMIGRANCKA

| Dr Maria Skóra

15

Reasumując, kwestia imigrancka to nie tylko doraźny problem, z którym musi zmierzyć się Republika, lecz także przyczynek do ogólnej debaty nad kondycją państwa niemieckiego oraz jego przyszłej strategii rozwoju.

Dr Maria Skóra

KOMENTARZ: UNIJNA BEZRADNOŚĆ W OBLICZU KRYZYSU IMIGRANCKIEGO

Magdalena Pacholska

16

Magdalena Pacholska

LLM, Columbia Law School & Universiteit van Amsterdam, prawnik. Stażystka Międzynarodowego Trybunału Karnego dla Rwandy i unijnej agencji FRONTEX. Analityk Oxford University Press. Obecnie przygotowuje rozprawę doktorską na Hebrajskim Uniwersytecie w Jerozolimie.

Unijna bezradność w obliczu kryzysu imigranckiego

Rok 2015 prawdopodobnie będzie rekordowy, jeśli chodzi o skalę nielegalnej imigracji do Unii Europejskiej. Jak podaje Frontex (Europejska Agencja Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej), już w pierwszym kwartale 2015 r. trzykrotnie wzrosła liczba starających się przedostać przez zewnętrzne granice Unii (w porównaniu do wyników z analogicznego okresu w roku poprzednim)⁵⁵.

Institucje unijne dość wcześnie zwróciły uwagę na nasilający się problem migracji. Już w drugiej połowie 2014 r. wzmożono pracę nad porozumieniem operacyjnym pomiędzy Frontexem a Europolem umożliwiającym wymianę danych strategicznych i osobowych pomiędzy agencjami, która jest konieczna do prowadzenia wspólnych operacji⁵⁶.

⁵⁵ FRAN Quarterly, Quarter 1 January – March 2015, Warszawa 2015, Nr katalogowy: TT-AF-15-001-EN-N.

⁵⁶ Obie agencje podlegają bardzo restrykcyjnym reżimom w zakresie danych osobowych, które

KOMENTARZ: UNIJNA BEZRADNOŚĆ W OBLICZU KRYZYSU IMIGRANCKIEGO

Magdalena Pacholska

17

17 marca 2015 r. działalność rozpoczęła zaś Wspólna Grupa Operacyjna MARE (ang. Joint Operational Team MARE), oparta na ścisłej współpracy między Europelem, Frontexem i Interpolem, mająca za zadanie rozpracowywanie grup organizujących nielegalne przetrzuty migrantów przez Morze Śródziemne⁵⁷. Niestety szybko okazało się, że takie podejście do problemu nie zdaje egzaminu – nawet jeśli udało się zdemaskować i rozbić jedną siatkę przestępczą, w jej miejsce natychmiast powstawała nowa struktura.

Latem ruch imigracyjny na południowych granicach Europy zawsze rośnie (wówczas bowiem Morze Śródziemne bardziej sprzyja żegludze niż np. podczas sztormowych, jesienno-zimowych miesięcy). Tegorocznego lata odnotowano jednak rekordowe wyniki – w samym lipcu liczba wykrytych nielegalnych prób przedarcia się do Europy wyniosła 107 500 (dla

porównania: w skali całego 2014 r. liczba ta wynosiła 220 000⁵⁸).

Dość szybko okazało się również, że regulacje prawne obowiązujące na poziomie unijnym nie są przystosowane do specyfiki obecnej fali migracji. Kluczowe w tym zakresie jest tzw. Rozporządzenie Dublin II⁵⁹, wedle którego wniosek o nadanie statusu uchodźcy imigrant może złożyć tylko w jednym kraju – co do zasady jest to pierwsze państwo członkowskie UE, którego granicę przekroczy. To z kolei oznacza, że każde kolejne państwo, w którym złoży on wniosek o nadanie statusu uchodźcy, powinno odesłać go do właściwego państwa. Warto jednak pamiętać, iż na podstawie Konwencji Genewskiej z 1951 r. status uchodźcy, wraz z ochroną prawną z nim związaną, może zostać przyznany osobie, która „wskutek uzasadnionej obawy przed

nie pozwalały im na przekazywanie zebranych danych podmiotom zewnętrznym, nawet unijnym, bez specjalnego porozumienia w tym zakresie.

⁵⁷ Joint Operational Team Launched to Combat Irregular Migration in the Mediterranean, nota prasowa Europolu z 17.03.2015, europa.europa.eu/content/joint-operational-team-launched-combat-irregular-migration-mediterranean (dostęp: 31.08.2015).

⁵⁸ Number of Migrants in One Month Above 100 000 for First Time, Nota prasowa Frontexu z 18.08.2015, frontex.europa.eu/news/number-of-migrants-in-one-month-above-100-000-for-first-time-19Mllo (dostęp: 31.08.2015).

⁵⁹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 343/2003 z dnia 18 lutego 2003 r. ustanawiające kryteria i mechanizmy określania państwa członkowskiego właściwego dla rozpatrywania wniosku o azyl, wniesionego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego.

KOMENTARZ: UNIJNA BEZRADNOŚĆ W OBLICZU KRYZYSU IMIGRANCKIEGO

Magdalena Pacholska

18

prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa”⁶⁰. Proces prowadzący do przyznania statusu uchodźcy jest często długotrwały i przeciąga się zwłaszcza w sytuacjach, gdy nałożą się na niego wspomniane rozwiązania z Rozporządzenia Dublin II. Obecny masowy napływ imigrantów, z których wielu ma realne szanse zostać prawnie uznanymi za uchodźców, po raz kolejny ujawnił słabość opisanego wyżej systemu dublińskiego – to przez niego ciężar związany z bieżącym utrzymaniem imigrantów spoczął na krajach południowych, wśród których zdecydowanie przodują Włochy. Jednocześnie spolaryzował stanowiska krajów „rodziny europejskiej” – podczas gdy Niemcy podjęły bezprecedensową decyzję o zawieszeniu stosowania Rozporządzenia Dublin II w stosunku do imigrantów syryjskich (czyli o przyjęciu

większej liczby uchodźców)⁶¹, wiele dużych państw, w tym Polska, odmawia przyjęcia nawet symbolicznej ich liczby.

Można się zastanawiać, czy w toczącej się dyskusji rację mają przeciwnicy przyjmowania do Europy coraz większej liczby imigrantów (ich zdaniem doprowadzi to bowiem do islamizacji Starego Kontynentu), czy zwolennicy polityki proimigracyjnej (odwołujący się do europejskiego ducha humanizmu). Niemniej ta druga grupa w UE jest w mniejszości – dowodzi tego przyjęcie w maju 2015 r. planu wysłania unijnej misji wojskowej na Morze Śródziemne. Według wstępnych założeń miała ona przechwytywać łodzie z imigrantami blisko wybrzeży i odsyłać je do portu, z którego wypłynęły, a w określonych okolicznościach nawet mogła użyć przeciwko przemytnikom ludzi siły zbrojnej⁶². Operacja ta (zwana

⁶¹ Germany suspends Dublin agreement for Syrian refugees, 26.08.2015, euractiv.com/sections/global-europe/germany-suspends-dublin-agreement-syrian-refugees-317065 (dostęp: 31.08.2015).

⁶² James Kanter, E.U. Agrees to Naval Intervention on Migrant Smugglers, NYT 18.05.2015, nytimes.com/2015/05/19/world/europe/european-union-human-trafficking-military.html?_r=0 (dostęp: 31.08.2015).

⁶⁰ Konwencja dotycząca statusu uchodźców, sporządzona w Genewie dnia 28 lipca 1951 r., Artykuł 1, (Dz. U. z 1991 r. Nr 119, poz. 515 i 517).

KOMENTARZ: UNIJNA BEZRADNOŚĆ W OBLICZU KRYZYSU IMIGRANCKIEGO

Magdalena Pacholska

19

EUNAVFOR Med) ruszyła mimo braku poparcia Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych⁶³ 22 czerwca 2015 r., choć w zmienionym kształcie⁶⁴. I budzi wiele kontrowersji. Szkodzi także relacjom zewnętrznym Unii – np. rząd libijski (nieefektywny, ale do niedawna partner Unii) oficjalnie oświadczył, że każdy statek misji, który wpłynie bez pozwolenia na libijskie wody przybrzeżne, zostanie ostrzelany przez libijskie lotnictwo⁶⁵. Również z prawnego punktu widzenia EUNAVFOR Med rodzi wiele zastrzeżeń, zwłaszcza w zakresie zgodności z międzynarodowym prawem uchodźczym⁶⁶.

⁶³ Michele Nichols, Bid to gain UN approval for EU migrant mission 'paused', 3.06.2015, <http://www.reuters.com/article/2015/06/03/eur-ope-migrants-un-idUSL1N0YP1R520150603> (dostęp: 31.08.2015).

⁶⁴ Council launches EU naval operation to disrupt human smugglers and traffickers in the Mediterranean, nota prasowa Rady Unii Europejskiej z 22.06.2015, consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/06/22-fac-naval-operation/ (dostęp: 31.08.2015).

⁶⁵ Libya's air force warns Europe over naval plan for migrants, 23.06.2015, [reuters.com/article/2015/06/23/us-europe-migrants-libya-idUSKBN0P312B20150623](http://www.reuters.com/article/2015/06/23/us-europe-migrants-libya-idUSKBN0P312B20150623) (dostęp: 31.08.2015).

⁶⁶ Melanie Fink, Protecting Europe or Irregular Migrants? The (Mis)use of Force in the Mediter-

Niewątpliwie Europa potrzebuje publicznej debaty nad tym, w jaki sposób odpowiedzieć na kryzys wywołany nasiloną falą imigracji. Nie da się jednak ukryć, że brak efektywnego przeciwdziałania katastrofie humanitarnej rozgrywającej się na obrzeżach Starego Kontynentu podmywa fundamenty praw człowieka, na których została oparta idea Unii Europejskiej.

Magdalena Pacholska

ranean, 15.05.2015, ejiltalk.org/protecting-europe-or-irregular-migrants-the-misuse-of-force-in-the-mediterranean/ (dostęp: 31.08.2015).

KALENDARIUM

Michał Kędzierski

20

LIPIEC

12.07.2015

W Brukseli odbył się nadzwyczajny szczyt szefów państw strefy euro, w którym udział wzięła kanclerz Niemiec Angela Merkel. Tematem spotkania była sytuacja w Grecji oraz negocjacje nad trzecim pakietem finansowym dla tego kraju, który uchroniłby go przed bankructwem i koniecznością wyjścia ze strefy euro. Po 17 godzinach rozmów, które przeciągnęły się do poniedziałku (13.07), przywódcom państw udało się osiągnąć porozumienie w sprawie programu reform, które rząd w Atenach miałby przeprowadzić w zamian za nowy program pomocowy.

17.07.2015

Bundestag podczas specjalnego posiedzenia poświęconego Grecji dał rządowi Niemiec zielone światło do dalszych negocjacji nad temat finansowego pakietu pomocowego dla Aten, który ma wynieść nawet 86 mld euro. Zgoda Bundestagu była konieczna. Większość pieniędzy pochodzić ma z budżetów państw strefy euro – największa część z Niemiec.

17.07.2015

Z inicjatywy Berlina doszło do telefonicznej konferencji przywódców państw tzw. formatu normandzkiego, czyli Ukrainy, Rosji, Niemiec i Francji. Petro Poroszenko, Władimir Putin, Angela Merkel oraz François Hollande dyskutowali na temat sytuacji we wschodniej Ukrainie oraz wprowadzania w życie postanowień porozumienia z Mińska (m.in. dotyczących reformy konstytucyjnej Ukrainy, przyznającej Donbasowi szczególne uprawnienia). „Kluczowe będzie przeprowadzenie lokalnych wyborów w ramach ukraińskiej konstytucji i respektowanie wzajemnych zobowiązań” – ogłosił Hollande. Wezwano także do wycofania ze strefy buforowej ciężkiej broni oraz respektowania zawieszenia broni. Od kwietnia do lipca br. mimo oficjalnej przerwy w walkach zginęło ponad 6,5 tys. osób.

KALENDARIUM

Michał Kędzierski

21

29.07.2015

W Ministerstwie Obrony w Paryżu ogłoszono fuzję dwóch koncernów zbrojeniowych: niemieckiego Krauss-Maffei Wegmann (KMW) oraz francuskiego Nexter. Po połączeniu firm powstanie gigant w branży zbrojeniowej o łącznych rocznych obrotach w wysokości 2 mld euro. Oba koncerny liczą, że fuzja doprowadzi do zwiększenia ich potencjału oraz konkurencyjności. KMW jest wiodącym niemieckim koncernem zbrojeniowym, znanym m.in. z produkcji czołgów Leopard 2.

SIERPIEŃ

1.08.2015

W Niemczech w życie weszły przepisy kodeksu karnego zaostrzające kary za przestępstwa popełniane z motywów rasistowskich i ksenofobicznych. Nowe regulacje są efektem trwającej od lat afery wokół narodowosocjalistycznego podziemia NSU, które dokonało co najmniej 10 morderstw na cudzoziemcach. Jeśli przed sądem sprawcy przestępstwa dowiedzie się „motywów rasistowskich, ksenofobicznych lub wrogi ludzkości”, stosowany będzie wyższy wymiar kary. Heiko Mass, federalny minister sprawiedliwości, na swojej stronie internetowej napisał: „Jeśli nie możemy zrehabilitować niewymownych cierpień, które terroryści z NSU zadali ofiarom, to mamy obowiązek uczynić wszystko, by tego rodzaju przestępstwa nie mogły się powtórzyć”.

4.08.2015

W wyniku działań Netzpolitik niemiecki minister sprawiedliwości Heiko Mass ogłosił usunięcie ze stanowiska prokuratora generalnego Heralda Rangego. Afera wybuchła w lutym 2015 r. od publikacji portalu Netzpolitik.org, która ujawniła plany niemieckiego kontrwywiadu – Urzędu Ochrony Konstytucji. Dziennikarze Netzpolitik ogłosili, że UOK zamierza na szeroką skalę

KALENDARIUM

Michał Kędzierski

22

analizować treści w Internecie. Po kolejnych doniesieniach portalu prokuratura wszczęła przeciw jego autorom postępowanie o ujawnienie tajemnic państwowych, co wywołało ogromną krytykę w niemieckiej opinii publicznej. Minister zażądał zamknięcia sprawy, na co Range zareagował oskarżeniem o atak na niezależność prokuratury i oskarżył Heiko Massa o zamach stanu. Przy poparciu rządu i samej kanclerz Merkel Mass zdecydował ostatecznie o usunięciu Rangego z funkcji prokuratora generalnego.

10.08.2015

Rosja odmówiła wizy niemieckiemu generałowi Gertowi Gawellekowi, który miał objąć w ambasadzie RFN w Moskwie stanowisko attaché wojskowego. Według informacji tygodnika „Der Spiegel” decyzja Rosji to retorsje za podobne zachowanie władz RFN, które wcześniej odmówiły wizy rosyjskiemu oficerowi mającemu pracować w ambasadzie rosyjskiej w Berlinie (jego życiorys został bowiem zaopiniowany jako „nie do zaakceptowania”). Gert Gawellek ukończył elitarną akademię wojskową w Moskwie i jest pierwszym żołnierzem wywodzącym się z armii byłej NRD, który otrzymał stopień generalski w Bundeswehrze.

14.08.2015

Grecki parlament zatwierdził plan reform uzgodnionych z międzynarodowymi kredytodawcami, które Grecja przeprowadzi w zamian za trzeci pakiet pomocowy.

16.08.2015

Rząd w Berlinie postanowił wycofać z sojuszniczej Turcji pozostające tam od 2012 r. dwie niemieckie baterie rakiety Patriot wraz z obsługującym je kontyngentem Bundeswehry. Były one częścią natowskiej operacji „Active Fence” i służyły (wraz z innymi bateriami krajów sojusznicznych) ochronie terytorium Turcji przed ostrzałem rakietowym ze strony pogrążonej w wojnie domowej Syrii. Decyzję o zakończeniu udziału Bundeswehry w misji podjęto wskutek

KALENDARIUM

Michał Kędzierski

23

zmiany oceny stopnia zagrożenia Turcji. Ankara wcześniej podjęła zaś decyzję o ofensywie militarnej przeciwko bojówkom kurdyjskim działającym na południowym pograniczu kraju.

19.08.2015

Bundestag zatwierdził zdecydowaną większością głosów pakiet pomocowy dla Grecji. Choćby wynik głosowania nie był zagrożony, zaskoczenie stanowiła liczba głosów przeciwnych wsparciu finansowemu dla Aten, z których większość padła ze strony partii kanclerz Merkel – CDU. Za pakietem zagłosowało 453 posłów, 113 posłów było przeciw, a 18 wstrzymało się od głosu. Aż 63 deputowanych spośród głosujących przeciw było członkami Unii Chrześcijańsko-Demokratycznej. Podczas debaty poprzedzającej głosowanie minister finansów Wolfgang Schäuble (CDU) przekonywał, że wynegocjowane z Atenami porozumienie jest „w interesie Grecji i w interesie Europy”. Schäuble, który walnie przyczynił się do przeforsowania pakietu reform, dodał, że po tym, jak Grecja go przegłosowała, „nieodpowiedzialne byłoby nie wykorzystać szansy na nowy początek dla Grecji”.

20.08.2015

W Berlinie spotkali się ministrowie spraw wewnętrznych Niemiec i Francji Thomas de Maizière oraz Bernard Cazeneuve, aby omówić problem narastającej fali imigracji w Europie. Ministrowie wezwali państwa europejskie do wspólnego działania oraz wykreowania wspólnej polityki UE wobec uchodźców, m.in. ustalenia, które kraje pochodzenia są bezpieczne (wnioski o azyl obywateli tych państw byłyby z góry odrzucane). Ponadto do końca roku miałyby powstać tzw. hot spoty dla uchodźców, w których byłiby rejestrowani po przybyciu na teren Unii. Wezwano także Brukselę do energiczniejszego działania na rzecz uporania się z omawianym problemem.

KALENDARIUM

Michał Kędzierski

24

21.08.2015

Jak poinformował Federalny Urząd Statystyczny w Wiesbaden, w 2014 r. liczba urodzeń w Niemczech wyniosła 715 tys. i była najwyższa od 12 lat. Wciąż jednak więcej osób umiera niż się rodzi. W zeszłym roku różnica ta wyniosła 153 tys., z tendencją spadkową w porównaniu z poprzednimi latami. W 2013 r. deficyt w przyroście naturalnym wyniósł 212 tys. W 2014 r. wzrosła także liczba zawieranych małżeństw – do 386 tys. (3,3 proc. więcej niż w roku poprzednim).

24.08.2015

W Urzędzie Kanclerskim w Berlinie spotkali się przywódcy Niemiec, Francji i Ukrainy. Tematem spotkania Angeli Merkel, François Hollande’a oraz Petra Poroszenki było wprowadzanie w życie postanowień porozumienia mińskiego. Jak do tej pory wiele postanowień nie jest wypełnianych. Wciąż toczą się walki, a obserwatorzy OBWE nie mogą wypełniać swoich zadań. „Należy uczynić wszystko, by zawieszenie broni zaczęło obowiązywać” – podkreśliła kanclerz Merkel. Hollande i Poroszenko dodali, że dla porozumienia mińskiego nie ma żadnej alternatywy. Przywódcy nie wykluczyli również spotkania z prezydentem Rosji Władimirem Putinem.

25.08.2015

Rząd podjął decyzję o wyłączeniu obowiązywania Rozporządzenia Dublin II w odniesieniu do uchodźców z Syrii. Konwencja stanowi, że uchodźca może starać się o azyl tylko w jednym kraju UE, a wniosek azylowy musi złożyć w pierwszym kraju, w którym się znajdzie. W przypadku późniejszego opuszczenia tego kraju i przeniesienia się do innego uchodźca powinien zostać odesłany z powrotem. Z powodu narastającego kryzysu migracyjnego Niemcy podjęły decyzję o zawieszeniu funkcjonowania umowy – oznacza to, że nie będą deportować Syryjczyków, którzy dostali się do Niemiec, a zostali już zarejestrowani w innym państwie UE. Ma to na celu odciążenie Włoch i Grecji, będących pierwszymi krajami, do których trafiają uchodźcy. Komisja Europejska uznała zachowanie Niemiec za „gest solidarności”.

KALENDARIUM

Michał Kędzierski

25

28.08.2015

Z pierwszą oficjalną wizytą do Berlina przybył nowy prezydent RP Andrzej Duda. W dniach poprzedzających wizytę Duda udzielił paru wywiadów dla niemieckich dzienników, podczas których deklarował wolę kontynuowania dobrych relacji z Berlinem oraz przedstawiał się jako przyjaciel Niemiec. Prezydent RP spotkał się ze swoim niemieckim odpowiednikiem Joachimem Gauckiem, kanclerz Angelą Merkel oraz szefem niemieckiej dyplomacji Frankiem-Walterem Steinmeierem. „Cieszę się, że za zmianą osoby prezydenta nie idzie zmiana nastawienia wobec Niemiec” – ocenił prezydent RFN, z którym Andrzej Duda głównie dyskutował na temat uchodźców. „Rozmawialiśmy o bezpieczeństwie, przyszłości NATO i Unii Europejskiej, ale także o kwestii uchodźców, która tutaj, w Niemczech, bardzo elektryzuje opinię publiczną ze zrozumiałych względów” – mówił zaś Duda po spotkaniu z Merkel. W jego opinii miało ono pomyślny i konstruktywny przebieg. Prezydent spotkał się jeszcze z niemiecką Polonią. Obiecał, że będzie dbał o jej interesy.

WRZESIEŃ

4.09.2015

Jak poinformował niemiecki koncern chemiczny BASF, decyzja o sfinalizowaniu uzgodnionego przed kilkoma laty i zawieszono z powodu konfliktu na Ukrainie porozumienia z rosyjskim monopolistą gazowym Gazprom została podjęta. Porozumienie dotyczy wymiany aktywów. Gazprom przejmie udziały w spółce-córcie BASF Wintershall, odpowiadającej za przechowywanie i dystrybucję gazu w Niemczech. W zamian BASF otrzyma więcej udziałów w syberyjskich złożach gazu ziemnego.

KALENDARIUM

Michał Kędzierski

26

5–6.09.2015

Jak poinformowała bawarska policja, w ciągu weekendu do Monachium dotarło 25 tys. uchodźców. Burmistrz miasta Dieter Reiter (SPD) ostrzegł, że stolica Bawarii jest na skraju wyczerpania. „Gdy 10 miesięcy temu powstał problem imigrantów, dziennie do Monachium docierało 400 osób. W ciągu minionych 48 godzin przez nasz dworzec przewinęło się 25 tys. osób. Te liczby świadczą o skali wyzwania, której nie mogliśmy ani przewidzieć, ani nawet sobie wyobrazić” – mówił, wzywając jednocześnie inne landy oraz władze federalne do solidarności i pomocy.

7.09.2015

W Urzędzie Kanclerskim doszło do spotkania kierownictw partii koalicyjnych podczas specjalnego szczytu poświęconego problemowi uchodźców. Zebranie czołowych polityków koalicji CDU/CSU/SPD miało miejsce na zakończenie „zapierającego dech w piersiach” (Merkel) weekendu, podczas którego do Niemiec dotarło wielotysięczna fala imigrantów. Rząd federalny szacuje, że w 2015 r. może ich przybyć nawet łącznie 800 tys. Przewidywane związane z tym koszty dla budżetu tylko na ten rok mogą sięgnąć nawet 10 mld euro.

Koalicja podjęła szereg decyzji, których celem jest sprawne uporanie się z napływem fali uchodźców. W budżecie na 2016 r. postanowiono przeznaczyć na ten cel dodatkowe 3 mld euro, a kolejne trzy mają zostać przekazane landom i gminom, które także ponoszą koszty zakwaterowania i wyposażenia przybyłych. Jeszcze przed zimą ma powstać dla nich 150 tys. kwater. Koalicja podjęła także decyzję o zastąpieniu tam, gdzie to możliwe, przekazywanych uchodźcom świadczeń pieniężnych wyprawkami rzeczowymi. Dotychczas przyjmowani w Niemczech uchodźcy otrzymywali stosunkowo wysokie sumy (w porównaniu z wypłatami udzielanymi im w innych krajach), co stanowiło zachęty do przyjazdu do Niemiec. Na wniosek chadecji zdecydowano o przyznaniu statusu „bezpiecznego państwa pochodzenia” takim krajom, jak Kosowo, Albania czy Czarnogóra. Uchodźcy przybywający do Niemiec z tych krajów będą mieli przez to nikłe szanse na uzyskanie azylu politycznego. Jeszcze do niedawna imigranci z Bałkanów stanowili zdecydowaną większość osób starających się o azyl w Niemczech.

KALENDARIUM

Michał Kędzierski

27

Ważnym tematem spotkania była kwestia wspólnej polityki UE w sprawie imigrantów. Koalicja po raz kolejny zaapelowała do państw członkowskich o „solidarny” i „sprawiedliwy” podział uchodźców. „Jesteśmy Europą wartości” – przypomniała szefowa niemieckiego rządu.

9.09.2015

Podczas debaty w Bundestagu Angela Merkel wygłosiła wystąpienie poświęcone kwestii uchodźców. Broniła w nim swojej decyzji o wpuszczeniu do Niemiec tysięcy osób koczujących na Węgrzech. Rząd spodziewa się w tym roku nawet 800 tys. wniosków o azyl. Niemiecka kanclerz zaznaczyła, że przybysze będą musieli zaakceptować panujący w Niemczech porządek prawny i przestrzegać reguł. Państwo ma zadbać natomiast o ich integrację. Podkreśliła, że kryzysu migracyjnego nie da się rozwiązać na poziomie narodowym – potrzeba jest jedności europejskiej. Zaapelowała też do państw UE o solidarność i odpowiedzialność: „Jeżeli Europa zawiedzie w kwestii uchodźców, zatraci się decydujący impuls, na jakim powstała cała zjednoczona Europa, a mianowicie ściśle powiązanie z uniwersalnymi prawami człowieka, które od samego zarania określało Europę i musi dalej pozostać w mocy”.

11.09.2015

W Poczdamie odbył się pierwszy polsko-niemiecki szczyt kolejowy, którego celem była poprawa jakości połączeń kolejowych między Polską a Niemcami. Wzięli w nim udział prezes PKP Jakub Karnowski, prezes Deutsche Bahn Rüdiger Grube, przedstawiciele resortów odpowiedzialnych za infrastrukturę obu państw, a także politycy regionów przygranicznych: województw lubuskiego i dolnośląskiego, a także Saksonii, Meklemburgii-Pomorza Przedniego oraz Berlina. Podczas szczytu uzgodniono m.in. uruchomienie w 2016 r. „pociągu kultury” na trasie Berlin–Wrocław (stolica Dolnego Śląska będzie w tym roku Europejską Stolicą Kultury), w dalszej zaś perspektywie trwale przywrócenie bezpośredniego połączenia na tej trasie, uruchomienie od grudnia br. bezpośredniego połączenia Wrocław–Drezno, a także skrócenie czasu przejazdu na trasach Berlin–Warszawa (do niecałych 5 godzin) oraz Berlin–Szczecin (do 80 minut).

KALENDARIUM

Michał Kędzierski

28

12.09.2015

W Berlinie odbyło się spotkanie ministrów spraw zagranicznych Niemiec, Francji, Rosji i Ukrainy. Szefowie dyplomacji odnotowali postęp w procesie wdrażania postanowień porozumienia mińskiego, co rodzi nadzieję na rozwiązanie konfliktu. Ministrowie porozumieli się m.in. w sprawie rozpoczęcia rozminowywania wschodniej Ukrainy. Dalszej pracy wymagają natomiast kwestie wycofania ciężkiego sprzętu wojskowego czy wyborów na terenach zajętych przez separatystów.

13.09.2015

Jak ogłosił minister spraw wewnętrznych Niemiec Thomas de Maizière, Niemcy przywróciły do odwołania kontrole na swoich granicach państwowych. „Celem przedsięwziętych środków jest ograniczenie aktualnego napływu imigrantów i przywrócenie uporządkowanej procedury przy wjeździe do Niemiec” – ogłosił minister, dodając, że ma to duże znaczenie ze względów bezpieczeństwa. Według Berlina weryfikacja na granicach jest w zgodna z postanowieniami porozumienia z Schengen, które dopuszcza czasowe przywrócenie kontroli ze względu na obawy o zagrożenie bezpieczeństwa publicznego. De Maizière nazwał decyzję o przywróceniu kontroli granicznych „sygnałem pod adresem Europy” (dzień później zaplanowano spotkanie szefów MSW państw UE). Kontrole mają koncentrować się na granicy z Austrią. Tego samego dnia zawieszono także na kilka godzin połączenia kolejowe między tymi krajami. Najbliższy pociąg do Monachium wyjechał z Austrii dopiero w poniedziałek (14.09) rano.

15.09.2015

Kancelarz Niemiec zaprosiła do Berlina szefa austriackiego rządu Wernera Faymanna na nadzwyczajną naradę w sprawie kryzysu migracyjnego w dzień po brukselskim posiedzeniu ministrów spraw wewnętrznych państw UE, podczas którego – wbrew dążeniom Berlina i

KALENDARIUM

Michał Kędzierski

29

większości państw Wspólnoty – nie udało się dojść do konsensusu w sprawie podziału 120 tys. uchodźców między państwa członkowskie. Ze względu na zbyt wielki i niekontrolowany napływ uchodźców Niemcy i Austria wprowadziły kontrole graniczne. Na Angelę Merkel spadły za to głosy krytyki. Kanclerz broniła swojej decyzji: „Jeśli mamy teraz przeproszać za to, że w sytuacji kryzysowej pokazaliśmy przyjazną twarz, to to nie jest mój kraj”. Wsparł ją szef austriackiego rządu: „Jestem Ci bardzo wdzięczny, że przy tej decyzji byłaś tak zdecydowana”. Szefowie rządów Niemiec i Austrii zgodzili się, że te dwa państwa oraz Szwecja (która także otworzyła się na uchodźców) nie są w stanie samodzielnie uporać się z kryzysem migracyjnym i po raz kolejny wezwali do solidarności pozostałych członków Wspólnoty. „Ten problem może zostać rozwiązany tylko na poziomie europejskim” – powtórzyła Merkel. „To jest odpowiedzialność całej Unii, dlatego opowiedzieliśmy się za tym, aby w następnym tygodniu zwołać specjalny szczyt Rady Europejskiej” – mówiła niemiecka kanclerz. Donald Tusk zwołał szczyt na 23 września.

16.09.2015

Rząd Federalny podjął decyzję o rozszerzeniu udziału Bundeswehry w unijnej operacji skierowanej przeciw przemytnikom ludzi na Morzu Śródziemnym. Powołana do życia w maju br. misja EUNAVFOR Med (European Union Naval Force – Mediterranean) została „podniesiona do drugiego poziomu” podczas szczytu szefów MSW państw UE 14 września br. Na początku polegała bowiem na zbieraniu informacji o przemytnikach odpłatnie transportujących ludzi z wybrzeża Libii do Włoch oraz ewentualnym ratowaniu rozbitków. W drugim etapie jednostki UE będą mogły przechwytywać statki przemytników lub nawet – w razie konieczności – je niszczyć. Dotychczas w operacji tej brało udział 320 żołnierzy Bundeswehry. W drugim etapie rząd chce wysłać już 950 wojskowych. Byłaby to największa obecnie misja Bundeswehry.

22.09.2015

Angela Merkel wzięła udział w prezentacji biografii byłego kanclerza Niemiec autorstwa Gregora Schoellgena. Autor książki Gerhard Schröder – Biografia dotarł do wielu nowych źródeł, odkrył

KALENDARIUM

Michał Kędzierski

30 ●

nieznane do tej pory dokumenty, w tym akta Stasi. W książce Schoellgen opisuje obszernie lata kanclerstwa Schrödera, dużą wagę przywiązuje m.in. do jego przyjaźni z Władimirem Putinem. Merkel w swoim przemówieniu chwaliła swojego poprzednika, zwłaszcza za program reform Agenda 2010. Przyznała, że aktualna kondycja gospodarcza Niemiec w znacznym stopniu jest efektem decyzji rządu Schrödera, które socjaldemokrata przypłacił spadkiem poparcia i utratą stanowiska w 2005 r. „Zdawałem sobie sprawę, że reformy mogą kosztować mnie stołek kanclerza. Uznałem jednak, że trzeba je przeprowadzić” – przyznał po latach.

Kalendarium przygotował Michał Kędzierski

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. W 2009 r. CSM został uznany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzonym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Mińska 25, 03-808 Warszawa t: +48 22 646 52 67

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

Biuletyn Niemiecki analizuje wybrane procesy polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe mające istotny wpływ na zmiany w Niemczech i dostarcza rzetelnych analiz sporządzonych przez młodszych analityków i ekspertów

Redakcja: Jędrzej Trojanowski, Tomasz Markiewicz

Kontakt: Jędrzej Trojanowski | Centrum Stosunków Międzynarodowych
ul. Mińska 25, 03-808 Warszawa | e-mail: bn@csm.org.pl

Opinie wyrażane w Biuletynie Niemieckim są osobistym stanowiskiem autora danej analizy. Wszelkie prawa zastrzeżone

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej (FWPN) od 1991 roku udostępnia środki na projekty, a tym samym umożliwia zarówno polskim jak i niemieckim partnerom realizację wspólnych przedsięwzięć. Priorytetowymi celami FWPN są projekty partnerskie realizowane na płaszczyźnie samorządowej i zacieśnienie współpracy naukowej. Poza tym fundacja zajmuje się współpracą kulturalną i wszelkimi aspektami wymiany informacji służącej pogłębieniu stanu wiedzy i jakości doniesień medialnych na temat kraju sąsiada

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, ul. Zielna 37, 00-108 Warszawa, t: + 48 22 338 62 00

www.twitter.com/FWPN_SdpZ www.facebook.com/Fundacja-Wspolpracy-Polsko-Niemieckiej

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT